

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Egészévre . . . . . 6 korona
Félévre . . . . . 3 korona
Negyedévre 1 korona 50 fillér
Egyes szám ára 14 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-út 26. szám. (Köztelék).

Dr. BAROSS JÁNOS.

— A lengyeltóti választókerület képviselő-jelöltje. —

Magyar anya szülte, magyar földön nőtt fel, de kevesen is szeretik Magyarországot göröngyeit oly igazán, mint dr. Baross János. Már gyerekkorában szülőitől tanulta a honvérrel áztatott földjének szeretetét, ragaszkodást ehhez az édes anyaföldhöz. »mely ápol s eltakar!« Családjából nem egy nagy hazafi került ki. Ott van erős példaképpen Baross Gábor a volt kereskedelmi miniszter, akit a nemzet szeretete »vas miniszternek« nevezett, mert vas-szorgalmu vala. Ilyen családfáról méltán várhatunk nemes gyümölest. Dr. Baross János szintén e nevezetes családból való és bizonynyal mondhatjuk, hogy méltó arra, hogy Barosznak hívják.

Ifjusága daczára szép munkásságról számolhatunk be. Könyvet írt, nem is egyet, de legnevezetesebb, melyet »az idegenek birtokszerezéséről« írt. Elmondja, hogy »akié a föld, azé az ország. A magyar földet ne vehesse meg az idegen. Maradjon az a magyar ember birtokában. Itt éltek apáink, nagyapáink: mi is itt akarunk élni ezen az őseink által szerzett Magyarországon, mert azt mondja a költő:

»A nagyvilágon e kívül nincsen számodra hely.«

Hát azért folyt itt el annyi drága vér, hogy most minden sehonnai bitang jött-ment fattyu beüljön a magyar földbirtokra uraszkodni, parancsolni?...

»A magyar föld legyen a magyaroké!« ezt akarja dr. Baross János, és hisszük, hogy ezt akarja minden tisztességes magyar ember. Nem Görgei adta el a hazát, hanem mi leszünk hazaárulók, ha nekik engedjük az apáinkról maradt göröngyöket.

Dr. Baross János élet-rajzát az alábbiakban ismertetjük. Született 1875 december 3-án Pestmegyében Pilis-Szántón. Középiskoláit elvégezve a jogi egyetemen tanult, hol a hazafias mozgalmakban vezető szerepet vitt. Majd Pestmegyében szolgabíró lett, de hatalmas munkaerejét ott nem érvényesíthette kellően. Behívták a kereskedelmi miniszteriumba, hol, mint miniszteri fogalmazó nagy tevékenységet fejt ki a magyar gazdasági érdekek mellett. Közlebről a lengyeltóti kerület, mint szabadelvű képviselő-jelöltet gazda-programmal kiáltotta ki képviselő-jelöltjének. Részünkről csak elismeréssel nyilatkozhatunk a lengyeltóti kerület választópolgárainak helyes választásáról. Kívánjuk, hogy győzelemre juttassák azt a zászlót, melyre a magyar ember szívének hő vágya van felírva és a mely így hangzik:

»Magyarország a magyaroké legyen!«

Olyan jelszó ez, melynek megvalósítására minden jó magyar hazafinak kezét fogva, együtt kell közreműködnie.

Dr. BAROSS JÁNOS, a lengyeltóti választókerület képviselő-jelöltje.

Olyan jelszó ez, melynek megvalósítására minden jó magyar hazafinak kezét fogva, együtt kell közreműködnie.

FÖLHIVÁS

a lengyeltóti választókerület polgáraihoz.

Dr. Baross János

a földmivelők igazi barátja, a haza szent földjének, Magyarország gazdasági érdekeinek s a polgárok gazdasági **függetlenségének** lelkes és törhetlen bajnoka.

Mit akar Baross János?

1. Akarja a földadó leszállítását.
2. Akarja a kisbirtokosok adómentességét.
3. Akarja, hogy senkitől földjét, házát és gazdasági felszerelését adóba, vagy adósságba egykönnyen senki el ne vehesse.
4. Akarja az állami telepítést, vagyis, hogy akinek nincs földje, annak adjon, illetve segítsen szerezni földet az állam.
5. Akar egy új földtehermentesítést, vagyis, hogy váltsa magához minden ember adósságát az állam, hogy aki mostanig 8%-ot fizet az adósságáért, ezután csak a felét fizesse.
6. Akarja, hogy az uzsorásokat kipusztítsuk.
7. Akarja, hogy a gazdaember sokkal jobban bírja eladni gabonáját és mindazt amit a földje megterem, mint mai nap.
8. Akarja a katonai szolgálat leszállítását három évről két évre.
9. Akarja, hogy virágozzék az ipar, főleg helyreálljon a pusztuló kisiparos.
10. Akarja, hogy boldoguljon velük együtt a kereskedő.
11. Akarja tehát a magyarok igazi gazdasági függetlenségét.
12. Akarja, hogy:

„Magyarország legyen a magyaroké!”

Polgártársak!

Ez a mi emberünk, vér a mi vérünkéből! A földmivelők vétkeznek, ha nem szavaznak reá, mert nincs senki, aki úgy szívén viselné a földmivelő polgárok igazi érdekeit, mint a mi szeretett képviselőjelöltünk:

Dr. BAROSS JÁNOS.

Jöjjetek el mindnyájan és szavazzatok rá mind egy szálíg!

A Baross-párt nevében:

gróf Széchényi Imre,
pártelnök.

A gönczi beszéd.

(H.) A magyar gazdák ősz vezére: *Károlyi* Sándor gróf szeptember 10-én tartotta Gönczön programbeszédjét, melyben a gönczi kerület választóihoz intézett *nyílt levelét* előszóval is megmagyarázta, mely annyi vitára adott okot. A napisajtónak egy része ugyanis, nem szívesen látja az agrárius tábornak küzdelmét, amely a kisgazdának, a tönkrejutás útjára került kisiparosnak talpraállítását írta zászlajára, mely ki akarja irtani az uzsorát, mert lelketlenül szipolyozza a szegény osztályokat pénzben, áruban, egyaránt, mely meg akarja akadályozni a magyar elem kivándorlását és idegenben szerzte züllését s amely a magyar földet meg akarja tartani a magyaroknak. Az agráriusok ezt akarják, élükön a nemes gróffal és küzdelmük sikere biztos, legálább a jelek erre mutatnak.

Gróf Károlyi Sándor programbeszédjének meghallgatására Gönczre sereglett a felvidéki vármegyék színe-java, a gazdatársadalmi testületek, gazdakörök képviselői s a gönczi választókerület polgársága nagy lelkesedéssel hallgatták az ősz államférfiu beszédét, mely ma, a választások küszöbén, nagy súlylyal és jelentőséggel bír. Az egész beszéden végigvonul a társadalmi béke megteremtésének szükségessége és kiváltképpen a földműveléssel és kisiparral foglalkozó alsóbb néposztályok megélhetésének, érdekeinek a védelme. Ennek elérésére törekednek az agráriusok és Széll Kálmán miniszterelnök programjával összeegyeztethető az ő törekvésük.

Kiterjeszkedett gróf Károlyi beszédében arra is, hogy az a munkaprogram, melyet az agráriusok megállapítottak, tulajdonképen azt foglalja magában, hogy miképen boldogulhat, erősödhet meg ez a nép itt, az ősei által szerzett örökföldön s a választók ezreinek helyeslése közben fejtegette a magyar nép boldogulásának feltételeit.

A gazdavezér beszédjét az egész ország választópolgársága várta és a gönczi kijelentései hisszük, hogy az általános képviselőválasztások irányítására is nagy befolyással lesznek, mert annak a programnak zászlaja alá fognak sorakozni a választók ezrei, mely Magyarországot meg akarja tartani a magyaroknak.

A nagyjelentőségű beszédet kivonatban az alábbiakban közöljük:

A programbeszéd bevezető részében kijelentette, hogy nyílt levelét ama körök sajtója, a melyek ellen eszmemenete állítólag irányul, megokolatlan idegességgel tárgyalta. Pedig ez a levél csak komoly munkaprogram és semmi más. Se osztály, se felekezet ellen nem irányul, az egész ország érdekeit szolgálja, izgatás és osztályharcra való fölhívás benne nincs. De különben is ennek a levélnek

a pontjaiban nincs semmi új, semmi olyan, a mit már rég nem hirdetett volna.

Szolgálni kívánja velük elsősorban a kisember, tehát úgy a földműveléssel, mint a kisiparral foglalkozó alsóbb néposztályok érdekeit. Téves fölfogás az, hogy csak a földbirtokosok érdekeivel törődnek, mert föladatának tartja megvédeni a munkásokat, a kik gyöngék és az erősebb uralma alatt szenvednek. De kifogásolja az erősebb és ügyesebb uralmának korlátlanágát és a szertelenségekre ragadó szabadság eszméje mellé odakívánja az egyenlőség és testvériség elvét is. Ez az igazi liberalizmus és mikor Tisza Kálmán Nagyváradon a régi szellem mellett emel szót, a mely az erősebb korlátlan uralmát vallja, szembe helyezkedik az igazi szabadelvűséggel és ha Tisza Kálmán azt hirdeti, hogy ez hátrafelé való haladás, igaza van, mert ez csakugyan visszatérés a közgazdaság terén a tisztességhez, a melynek megrontói ellen a szónok és barátai küzdöttek és küzdeni fognak.

Széll Kálmán mellett szívesen harszol, mert Széll Kálmán volt az, a ki az országnak egyszer valahára bizalmat és bátorságot adott. A miniszterelnöknek a képviselőház utolsó ülésén tett nyilatkozatait helyesli, azokhoz hozzájárul, mert nem egy osztály, nem az agrarizmus az, a mit ő véd, hanem — Magyarország. Ipart, földművelést és kereskedelmet egyformán kell védelmezni: de ha a földművelés szenved, akkor vele szenved az ipar és a kereskedés is. Az agrarizmus csak eszköz, de egyik legfontosabb eszköz Magyarország felvirágzására. A földművelő osztályt meg kell menteni, mert ez a legnagyobb a legfontosabb, a legelső államalkotó elem. A részletekre térve át, a kölcsönügylet azon eszméjét, a melylyel Horánszky Nándor a kisbirtokot megvédeni gondolja, kecségetőnek tartja, de nem elegendőnek. A hitelszövetkezetek sem segíhetnek minden bajon: gyökeres orvoslást csak az nyújtana, ha a gönczi levél mind a nyolcz pontját valóra lehetne váltani. A szövetkezetek támogatása a vezető középosztály fontos és elsőrangú kötelessége. A fogyasztási és értékesítő szövetkezeteket fokozott buzgalommal kell szervezni. A tőzsdei játékot a fedezetlen határidőzlet eltiltásával korlátozni kell: de e mellett gabonaraktár-szövetkezeteket kell létesíteni mindenfelé.

Vámrendszerünket rossznak tartja. A német birodalmi vámtarifa veszedelmekkel fenyegeti a magyar föld terményeit. Ennélfogva védekeznünk kell és oly vámokat kell alkalmaznunk, a melyek a mi gabonánkat és állatainkat megvédik a külföldi, főleg a keleti beözönlés ellen. A közös vagy önálló vámterületből politikai kérdést csinálni nem szabad, mert ez tisztán gazdasági kérdés és inkább az önálló vámterület eszméjének kell érvényt szerezni, sem hogy az agrárvédvámokról egyáltalában lemondjunk,

Az isaszegi emlék.

Szabadságharczunk eseményeinek főbb helyeit már megjelölte a nemzeti kegyelet. Végre Isaszegen, a híres vörössapkások egyik győzelmi helyén is felállították a méltó emléket. Az isaszegi dombokon elesett névtelen hősök emlékszobra egy előrerohanó vörössipkást ábrázol. A mű alkotója: *Radnay Béla* fiatal szobrászművész igen találóan és sikerrel oldotta meg feladatát. Bár nem első sikere ez, de mindenestre haladást jelent egy tehetséges ifju művész pályáján. Valóban csodálkozunk, hogy oly csekély árért, egy minden tekintetben remek emlékművet birt előállítani és hiszszük, hogy a nehézségek leküzdéséhez az ifju lelkesülés is hozzájárult.

Az isaszegi emlék egyike legszebb honvédszobrainknak és a magyar ember büszkén tekinthet reá, mert alkotó művésze magyar, kőszobrászai pedig székelyek voltak. Csupán az von le a hatásból valamit, hogy a talapzat aránylag nem elég magas. A honvédalakon is van egy kis formahiba, ami abból áll, hogy az attilán hat zsinórdisz van, pedig a magyar páratlan. Tehát vagy 5, vagy 7 lehet. Ez már így volt és így van ma is szokásban. Kevesen vannak, akik észrevették azt, mert a műnek a nézőre oly hatása van, hogy mintegy különös tiszteletet gerjeszt, elbűvöli a nézőt és így alig jut eszébe a bírálat.

Isaszeg és vidékének áldozatkész közönsége meg lehet elégedve. Vasárnap, szeptember 8-án volt a szobor leleplezése szépszámu közönség jelenlétében. Az ünnepélyre a fővárosból is sokan rándultak ki. A budapesti »Török« daloskör elénekelt a *Himnusz*-t. *Marsányi Miklós* emlékbeszédet mondott. *Illyés Bálint* országgyűlési képviselő elszavalta alkalmi ódáját. *Scheible Armand*, a szoborbizottság elnöke átadta a szobrot az előljárási védelmébe, *Török Gábor* meg-

köszönte a közönség megjelenését. A dalosok énekével végződött a szép ünnepély, melyet az isaszegi polgári körben lakoma fejezett be.

(P. T.)

A zirczi királynapok.

A zirczi apátság ősi kolostora királyi vendéget fogadott szeptember 6-án. Ő felsége a király kíséretében Ferencz Ferdinánd főherczeg trónörökösrel a mult pénteken délután érkezett Zirczre, hol Vajda Ödön főapát fogadta a királyt. Ő felsége az őskolostorban két napig tartózkodott s onnan rándult ki a környékbeli nagy hadgyakorlatok meg szemlélésére.

A király ugyanis a Zirczről alig néhány kilométernyire eső Hajmáskér és Öskü községek határában fekvő új tüzérségi löteret tekintette meg s a környékben levő nagy hadgyakorlatok központjába Zircz kínálkozott a legalkalmasabbnak.

Az ősi kolostor előcsarnokába gyűltek össze a rend tagjai a király fogadására s mikor a király a kolostor elé megérkezett, még a kocsiban levette kalapját és fővegét kezében tartva indult az előcsarnokba. Ott Vajda Ödön apát szenteltvíz-tartót nyújtott át a királynak, aki azzal meghintette magát

és keresztet vetett magára. Azután az apát üdvözlő beszédet intézett a királyhoz, aki erre így válaszolt: — Örömmel jöttem kedves körükbe, nagyon örülök, hogy Önök között lehetek. Köszönöm a szives fogadtatást.

Ezután a király meg szemlélte a kolostor régi-ségeit, majd este fél nyolczkor Ő felségénél ebéd volt, melyen a trónörökös, a király környezete és a környék előkelőségei vettek részt.

Az esős idő daczára Zircz vidékének egész környékéről nagyszámu lakosság sereglett össze. Az utvonalba eső állomásokon a nép ünnepi ruhába öltözve fogadta a vonatot az állomásokon és az áthaladáskor lelkesen éljenzett.

A zirczi apátság kolostora hosszabb idő alatt

A Z I S A S Z E G I E M L É K .

épült és többször bővítették, kivált keleti szárnyát és az előtte levő kisebb épületet. A múlt században, a negyvenes években épült a renaissance izlésű kolostor, mely most vendégül látja koronás királyunkat és a trónörökös, Ferencz Ferdinánd főherceget. A kolostor homlokzatát és a kettős kőtoronyt tíz évvel később építették. A zirczi apátságot III. Béla király alapította. (h.)

László főherceg emlékezete.

Hat esztendeje, hogy László főherceget, gondtalan, vidám cserkészés közben vadra töltött saját fegyveréből érte a halál. Véletlen sült el a fegyver, mely kioltotta a magyar nemzet egyik

LÁSZLÓ főherceg (†1895. szeptember 6-án).

reménységének, a magyarérmű főhercegnek életét. Az álgiai erdő szomorú esetét minden évben megszenteli a bus emlékezet s részvesz ebben József főherceg családjával a magyar közönség. Mult héten volt, szeptember 6-án a szerencsétlen nap évfordulója. A várbeli Szent István-templomban gyászmisét mondott Kanter Károly, a királyi palota apátplébánosa s megjelent ezen József főherceg udvari tisztviselőin kívül az idén is az a nagyszámu résztvevő közönség, amely minden évben eljár a gyászünnepre s imádságot mond az ifjan elhunyt László főherceg lelkeüdvéért.

Bajok a váltókkal.

A váltótörvény azt mondja, hogy aki váltót ír alá, az ismerje a váltó szigorát és következményeit. Már ebből is következik, hogy számot nem vetettünk viszonyainkkal, mikor törvényeinkben a korlátlan váltószabadságot elfogadtuk. És ez nagy baj.

A váltóképességet semminemű feltételhez nem kötöttük! Már pedig szabad volna-e ezt megtenni

oly országban, ahol sok az irni-olvasni nemtudó? Bizonynyal nem!

A következmények, a tenger sok váltóvisszaélés azt mondja: hogy nem volt szabad.

A korlátlan váltóképességre csak a kereskedelemnek volt szüksége, mely a váltó alakjában oly kötelezmény birtokába jut, melyet bármikor pénzzé tehet és szükség esetén minden bonyolult eljárás mellőzésével gyorsan végrehajthat. Így a kereskedelmi forgalom emelése érdekében nélkülözhetetlen eszköz a váltó.

De vegyük a dolog másik részét. Magyarország népességének igen jelentékeny százalékát teszik ki azok, kik mindössze csak annyit tudnak, hogyha aláírnak egy váltót, kaphatnak pénzt, gazdasági gépeket, házi tárgyakat stb.

Annak törvényes kiállításáról és szigorúságáról fogalmuk sincsen.

Az utazó ügynökök felhasználva e kisemberek tudatlanságát, gazdasági gépek és felszerelések szállításáról váltót iratnak alá. Csak így magyarázható meg az a gyakori eset, hogy a kisgazda, aki egy 50 koronás szeeskavágót rendelt, kap egy cséplőgépet, amelynek ára néhány száz korona.

A törvényszékeknél tárgyalt váltóügyek, váltóbajok, szomorú képet mutatnak. Egyik csalást a másik követi. Milyen kár egy ilyen intézményt ki játszani, de milyen káros! Most már orvoslásról kell gondoskodni. Meg kell védeni a népet a család ezen szörnyű ágától. Foglalkozni kell a váltóbajokkal.

Azért csak örömmel üdvözölhetjük azt a mozgalmat, melynek célja, hogy az irni és olvasni nem tudók váltóképessége korlátoztassék. Per esetén csak akkor legyen az ilyen váltó jogérvényes, ha az valamely hatóság előtt állított ki.

Sokan erre azt fogják mondani, hogy ez visszaesése a kor haladásának.

Nem lehet visszaesés a törvény oly módosítása, mely százezrek érdekeit kell hogy megvédje. Erre szükség van és a szükség nemesak törvényt alkot, hanem ha kell: törvényt bont, javít. (g)

V é r v á d.

Az ország több részéről hallunk ujabbán ismét vérvád-híreket. Főleg arad- és biharmegyei községekből. Sőt a székely vidékeken is egyre járja a rémes mese.

Mi a vérvád?

No, azt hiszem, ezt nem kell sokat magyarázni a nép előtt. Vérvádnak nevezzük azt a hiedelmet, hogy a zsidók keresztény vérrel keresztelkednek és evégből keresztény lányokat, gyermekeket ölnek meg. Még ezideig azonban a vérvád bebizonyosodva nem lett. A híres tiszaezlári eset annak idején nem lett bebizonyítva. Azelőtt is, azután is borzalmas mesék, hírek szállnak a nép között. El-elhallgat pár évig, aztán felül.

Igaz-e a vérvád? Van-e alapja ezen gyanúsításoknak? Arra határozottan felelni nem lehet. A zsidóvallás is különböző. Két, három részre oszlik. A hazánkban élő zsidóságnak, izraelitáknak nagyrésze Mózes-

vallásu. Ezek vérvád alá, gyanúsítás alá nem jöhetnek, mert tanai ismeretesek. Hanem vannak az ó-hitűek. Ezek tanait csak a papok és vallástudók ismerik.

Talán ez a titkolózás, rejtélyesség ad alkalmat a vérvádra? Mi igaz belőle? Erre valóban érdeklődve várunk, mert végre is be kell annak bizonyosodni. Hogy a vallás tanait oly titokban tartsák, oly rejtegetve őrizik, az mindenesetre veszélyes helyzetbe juttathatja a zsidóság azon részét.

Ma hazánkban szabad vallásgyakorlat van engedve, tehát a titkolózásnak semmi értelme nincsen. Lehet új vallást alapítani és gyakorolni. És hogy ilyen szabadság mellett is van olyan vallás, mely tanait rejtegeti: ez igen furcsa. A vallás a lelket kell, hogy nemesítse, az erkölcsöt tanítsa, ezekhez pedig semmi köze a titoknak, sőt nyíltan, hangosan kell hirdetni, mert ez szükséges.

A nép több helyen borzalmas tettegességre került a zsidókkal, kiket a csendőrök és a törvény emberei kellett megvédelmezzenek. A vérvádmesék krónikája igen szaporodik, ami a hazánkban élő hazafias izraelitákra nézve kellemetlen. Tehát éppen nekik van érdekükben a dolgok tisztázása azáltal, hogy azt a részét a hitsorsosoknak, akik rejtélyes tanokat vallanak, a rejtélyesség megszüntetésére bírják. Nem lehetnek azok a tanok oly borzalmasok, vagy ha csakugyan igaz a vérvád, akkor hathatós intézkedés történjen a vakhitűek ellen.

A vérvádhíreket megyéről - megyére hordozzák. Talán bujtogatók teszik ezt? És vajjon miért? Miféle érdekből? Az ó-hitű zsidóságot elhagyja egyik városban a keresztény cselédség. Máshol a cigány leánykát csalogatja a zsidó pap az utcán, de vége-hossza nincs a rémes eseteknek. Hol itt a valóság? . . . A nép borzadva beszél oly eseteket, amit bizonyítani nem bír. Mennyi igaz a vérvádból? Azt nem tudjuk, nem tudhatjuk, míg van olyan vallás, melyet csak a pap ismer, a hívők nem. És az óhitűekkel így vagyunk. (p—s.)

SZÖVETKEZETI ÉLET.

Takarékoskodjunk.

Meztlábas gyerek koromban volt nekem egy derék kiváló tanítóm. Szigorú, e mellett emberséges s a mi a fő a gondjaira bizott gyermekeket egészen az életnek nevelte. Iskolánk olyan volt, mint valami mintaszerű kis állam, a melynek feje a tanító volt. Meg volt mindenkinek egyformán a maga joga és kötelessége, a mellett azonban az olyant, aki szorgalma és jóviseletével kitűnt, többre tartottuk, mint a butát és tehetségtelet.

Egy szép napon, a mi tanítónk a maga iskolájában megcsinálta a *takarékpénztárát*. Akinek volt valami félre tenni való garasa, az elhelyezte szépen ebben a takarékbán. 56-an voltunk az iskolában. Egy esztendő alatt összegyűlt valami 170 forint. A

tehetősebbek 5—10 frtot raktak össze, a szegényebbek pár hatost. Mindenki megtakarított valamit. Iskola előtt dicsekedve mutattuk egymásnak takarékkönyvecskéinket. Az egyik így szólt:

— Tegnap kaptam egy hatost ezukorra, nem költöttem el, betettem, hadd szaporodjék.

— Én az irkán megspóroltam ma öt krajczárt, hozzáteszem a többihez, szólt a másik. És így tovább. Három évig volt az így. A negyedik esztendőn elment tőlünk a jó tanító, a takarékosság szelleme is kiveszett belőlünk.

Hogy mily jó oldala volt a mi takarékoskodásunknak, jellemzi az, a mihez hasonló eset velem történt.

Egyik iskolatársam egy kalapot kapott. Szép, tollas, vadászkalap volt. En előtte való héten kaptam szinte újat, így mikor az iskolatársam kalapját meglátva, arra kértem apámat, hogy vegyen nekem is ilyen vadászkalapot, azt a feleletet kaptam: „Nem veszek. Nem telik minden héten új kalapra“. Három napig rimázkodtam az új kalapért, hiába, negyedik nap felvettem a spórkasszánkából 1 frt 30 krt s megvettem a kalapot a saját pénzemen. Apám anyyira meglepődött ezen, hogy örömeben 2 frt al gyarapította összegyűjtött tőkém.

Mondok más példát.

Anyámnak volt egy kedves üvegpohara. Kis hugommal játszogatva, összetörtük. Azt hinné valaki megijedtünk, dehog. Délutánra már meg volt a pohár párja.

Anyám ma sem tudja, hogy ez nem az igazi. Telt a takarékpénztárunkból.

Kíváncsian kérdezhetsz már most bárki, mért mondtam el ezeket a dolgokat e helyen?

Megmondom az okát iziben.

A hitelszövetkezetek nem csak arra a célra vannak, hogy onnan kölcsönt kapjunk, hanem egyuttal a takarékosági szellem életreébresztésére is. Sok ember naponta könnyelműen kidobál egy pár garast, holott összegyűjtve, összekuporgatva rövid idő alatt szép tőkét szerezhetne magának. A takarékoságot a krajczároknál kell kezdeni, s ezt a célt a hitelszövetkezetek könnyen előmozdithatják. Ott elfogadnak a legkisebb betétet is.

Takarékoskodni azonban nem csak hitelszövetkezetek útján lehet. Alkalmas a tőkegyűjtésre a fogyasztási szövetkezet is. Tudjuk, hogy a fogyasztási szövetkezeteknél az üzleti haszonból a vásárlások irányában mindenki részesedik. Ezt a hasznot, ha csak nincs rá égető szükség, legjobb befektetni a szövetkezetbe. Kettőt érünk el vele: erősödik a szövetkezet, másodsorban tőkére teszünk szert. Még jobb, ha azt a pénzt valami hasznothajtó vállalkozásba fektetjük, tesszem azt könyvtárat, munka és olvasótermet rendezünk be, ezzel a szövetkezettel kapcsolatosan. Ez a legbiztosabb, leghasznóhajtóbb tőke: a művelődés és a szorgalom fejlesztése.

No de erről más alkalommal.

***Polgártársak! Lépjetek be a gazdasági munkássegítő pénztárba!
Belépési szándékokat adjátok tudtul mielőbb az előljáráságnak,
hogy a központi igazgatóságnál bejelentsenek.***

TÖRVÉNYKEZÉS.

A sikkasztással vádolt bankpénztáros. Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár igazgatósága még júniusban jelentette a rendőrségnek, hogy terézvárosi fiókjában sikkasztás történt: közel tizenkétezer korona veszett el Lamotte Vilmos pénztáros kezén. A sikkasztással vádolt pénztárost a rendőrség kihallgatta s Lamotte kézikönyvével bizonyította, hogy a pénz nem bűnös uton tűnt el, hanem tévedésből többet fizetett ki egy E. I. betűs takarékpénztári könyvre. Százhusz korona helyett tizenkétezer koronát adott a könyv beváltójának. De nem tudta tisztázni s a sikkasztás vádja annyira megtörte a fiatal pénztárost, hogy öngyilkosságot kísérelt meg. A szájába lőtt, de súlyos sebe nem ölte meg. A Rókus-kórházba vitték s két hónapi ápolás után fölgyógyult. Mivel az E. I. betűs takarékpénztári könyvecske gazdája még sem jelentkezett s a pénz eltűnése még mindig rejtelmes, a rendőrség a fölgyógyul pénztárost tegnap az ügyészségre kísérte. A megszakított vizsgálatot most tovább folytatják: vajjon sikkasztott-e Lamotte, avagy igazat mondott, a mikor élete árán akarta bizonyítani, hogy becsületes ember, aki csak tévedett, azt a vizsgálat fogja kideríteni.

MI UJSÁG?

Azon t. előfizetőinket, akiknek előfizetése augusztus hó végével lejárt és akiknek a 37-ik számunkhoz utalványt mellékelünk, felkérjük, szíveskedjenek az előfizetést megújítani, amál is inkább, mert ezek a t. előfizetők előfizetésük megújításáig több lapot már nem kapnak.

A „Független Ujság“ kiadóhivatala.

A király trónbeszéde és a képviselő-választások.

Ö felsége a király szeptember 9-én mondta el trónbeszédét és rekesztette be az 1896—1901 évi magyar országgyűlést. A budai királyi várpalota nagytermébe gyűltek össze az országgyűlés két házának tagjai a trónbeszéd meghallgatására. A trónbeszéd kiterjeszkedett a többi közt arra is, hogy az öt éves törvényhozási ciklusban *ezé irányos szabályozást nyert a hitelszövetkezeti ügy,* amely a földmivelő és kisebb iparososztály anyagi helyzetének javítását fogja előmozdítani. A honvédnevelő és tisztképző intézetek föllállítására, a magyarnyelvű tisztnevelést, melylyel a nemzet

egyik régi vágya teljesedésbe ment, szintén fölemli a beszéd, mely a közigazgatás egyszerűsítését gazdasági kiegyezést és több mai nagy fontosságú kérdést említ föl, melyet a jövő országgyűlés feladata lesz megoldani.

Itt említjük meg, hogy a képviselő-választások október hó 2-tól 11-éig ejtetnek meg s az új országgyűlés október 24-én nyílik meg.

Ö Felsége a király ugyanis törvénybe gyökerező jogánál fogva az új országgyűlést e napra hivta össze s királyi meghívólevelet intézett a törvényhatóságokhoz és külön a képviselőküldés jogával feiruházott városokhoz.

E királyi meghívólevél alapján a belügyminiszterium körrendeletet bocsájtott ki valamennyi központi választmányhoz s a választás megtartására nézve ad utasítást az 1899. évi XV. törvényezikk értelmében.

A belügyminiszteri körrendeletre, mely a legszébb polgári jogok gyakorlásának mikéntjét írja elő, legközelebb még vissza térünk.

Erzsébet királyné emléke. Boldogult Nagyasszonyunknak, Erzsébet királynőnek halála évfordulóján szeptember 10-én Lajos Viktor főherczeg a királyné koporsójára koszorut tett. Este Erzsébet Mária főherczegnő jelent meg a kapuczinus sirboltban s imádkozott nagyanyjáért.

József főherczeg mint mentő. Székesfehérvárról írják: Az alesuthi főherczegi parkban az évszázados fákat most nyelik le a munkások. József főherczeg, aki maga is kitünő kertész, napjában többször nézegette a munkát. A minap történt, hogy Kovács József munkás, aki egy magasabb fa ágai között foglalatoskodott, elvesztette az egyensúlyt s a földre zuhant. Kovács összezuzta az arezát. József főherczeg a sebesülthöz sietett s maga mosta le a munkás vérző arezát s be is kötözte a sebet. Aztán orvost hivatott s gondoskodott arról, hogy a sebesült munkás kellő ápolásban részesüljön.

Czetz tábornok naplója. Érdekes küldemény érkezett Kolozsvárra Dél-Amerika egyik nagyvárosából, Buenos-Ayresből. Itt él tudvalevőleg a magyar szabadságharcz egyik utolsó vezére, Czetz János tábornok. A fegyverletétel óta nem látta hazáját az erdélyi hadak tábornoki főnöke. Tavalý előtt haza akart jönni, de hályog keletkezett a szemén s ez megakadályozta az utazásban. Most már újra lát, mert az orvosok egyik szeméről levették a hályogot. Mig a szomorú vakság ült szemén, a nagy idők tanuja nem vesztegelt tétlenül: toll alá mondotta naplóját, amelyet a magyar hazának, a magyar történelmi tudománynak szánt. A nagyértékű művet az erdélyi orsz. történelmi ereklyemuzeumnak küldötte meg a tábornok, kísérlő-levelében elmondja, hogy hetvenkilenc éve daczára még mindig jól bírja magát. Az agg eser szilárdan áll addig, mig csak a villám le nem dönti.

A királyi vár látogatása. Jelentettük annak idején hogy a fővárosi iparos polgárok a belügyminiszter útján kérték a kabinetirodát, hogy engedtesse meg kivétel nélkül mindenkinek a palota termeinek látogatása. A kabinetiroda már megküldötte ez ügyben válaszáat, mely szerint ezentul a királyi palotát kivétel nélkül bárki megtekintheti, aki erre vonatkozólag a budai várkapitányságnál belépő jegyet kér.

Aranypénz a forgalomban. Rég elszoktunk attól, hogy arannyal adjunk-vegyünk. A kényelmes papírpénz van emberemlékezet óta forgalomban, melylyel sokkal könnyebb fizetni és a kezelése is kényelmesebb. Most, hogy az új tizkoronás papírpénzeket az Osztrák Magyar Bank kibocsátotta, megkezdte egyuttal az arany pénz forgalomba hozatalát, bár csak 1903 január 1-én volna köteles vele. A régi ötförintosokat most lassankint bevonják, ehelyett van a lilaszínű 10 koronás papírpénz, melyhez most még az arany pénz is forgalomba jön. Lesznek 10 és 20 koronás aranyaink. Adjon Isten belőle minél többet a magyar embernek.

Ritka természeti tünemény. A háromszékmegyei Futásfalva község határában Bencze G. selmecz-bányai kémikus-tanár ritka természeti tünemények nyomaira akadt. Az ugynevezett Fortyogó völgy savanyuvíz-forrásai fölött ugyanis mérges gázkiömlésekre bukkant, a mik a szűk völgyet annyira megtöltik, hogy az átrepülő madarak holtan buknak le a mélységbe. A gázkiömlések helyén a füvek és fák kiszáradnak, a földet pedig sárga kénlepel borítja. A környék székely lakosai *Halálmezőnek* hívják ezt a helyet, amely ugyanabba a geológiai vonulatba esik, amelyben a torjai Büdösbarlang halált okozó gázai és a híres kovásznai Pokolsár gyógyító forrásai is feltörnek a föld repedéseiből. Bencze tanár a földtani társulat legközelebbi ülésén részletesen be fog számolni a ritka természeti jelenségről. Hát az igen helyes, hogy a tanár ur a »fölfedezésről« be fog számolni, csak azt esudáljuk, hogy az ily természeti jelenségeket, melyek éppen nem mondhatjuk, hogy ritkák, most fedezik fel derék tudósaink, daczára, hogy évszázadok óta tudomással bír róluk a nép.

Fehér fecske. Ferenczföldön a mult héten fehér fecskét láttak a határban. Ez is a legnagyobb ritkaságok közé tartozik.

Az elüljárók ellen föllázadt község. Togyér torontáli községben a lakosság egy része rövid előértekezlet után berontott a község házába, követelve, hogy az elüljáróság esapassék el hivatalából. A bíró békeségre intette a zendülőket, mire Gavasgyán Tóma, a lázongók egyik vezére, botjával háromszor fejbeütötte a békéltető bírót. A község háza előtt ezalatt összeesődült az egész falu népe s két pártra szakadva késsel rohantak egymásra. A bíró ezalatt egy előfogatot esendőrök után küldött, de ezt a zavargók leszúrták. A nagy csatapaté közt az előljáró-

ságnak végre is sikerült elmenekülnie. Menekülés közben a bíró testéről letépték a ruhát. A zendülés oka állítólag az elmérgesedett választási mozgalmakban keresendő. A főszolgabíró a felzaklatott falu lecsendesítésére állandó esendőr-különítmény kirendelését kérte.

Megdorgált polgármester. A makói polgármester fegyelmi ügye befejezést nyert. A fegyelmi választmány tudvalevőleg Széll György polgármestert hivatala viselésére képtelennek találta s ezért hivatalvesztésre ítélte, de ezt az ítéletet a belügyminiszter nem hagyta jóvá. Most a választmány e miniszteri szó alapján dorgálásra ítélte a polgármestert s hivatali állásába visszaeresztette.

Tenyészállat-árverés. A földmivelésügyi m. kir. miniszter ur azon hirdetését, amelyben a bábolnai m. kir. állami ménésbirtok tisztavérű szimmentháli tenyészetéből tuberkulinra nem reagáló 25 darab fiatal tenyészbika és 15 darab előhasi üsző f. é. október hó 14-én délután 1 órakor Bábolnán tartandó nyilvános árverését hirdeti, az érdeklődő közönségnek figyelmébe ajánljuk.

Egy igazán szép regény. Éppen most jelent meg a *második kiadása Péterfy Tamás* új regényének. **„Kis-Székely pusztulása“** valóban megérdemli, hogy minden jó magyar elolvassa. Szabadságharczunk dicső korából van írva ez a regény, mely szép, érdekes és igazán magyaros. A *csinos könyv 200 oldal, 24 szép képpel díszítve, ára 1 korona.* (Portó 20 fill.) Aki csak szereti a szép olvasmányokat el ne mulasztja megrendelni

**„Kis-Székely pusztulása“
regényt.**

Megrendelési czim: Péterfy Tamás, író.
Budapest, IX., Köztelek.

A regény ára, **portómentes küldéssel együtt 1 korona 20 fillér,** (azaz 60 krajczár).

Az állatápolási és állatgyógyászati termelvényeket, melyek a mi tulnyomóan földmivelő és állattenyésztő országunkban oly nagy szükségletet és fogyasztási cikket képeznek, mindedig külföldről szállították hazánkba, s e réven is százezrek mentek ki tőlünk; újabb időben ezek már hazai készítésben és a külföldit felülhaladó jó minőségben, de jutányosabb áron kaphatók *Jenes Vilmos* gyógyszer-tárában, Budapest, II., Szénatér.

Öszinte elismeréssel kell adózni *Jenes Vilmos* gyógyszerésznek, hogy az állategészség és állattenyésztés emelése érdekében feladatává tette az állatgyógyászati cikkek készítését s azok jutányosabb áraival nagyobb elterjedésüket és közhasznú kihatásaikat elősegítse.

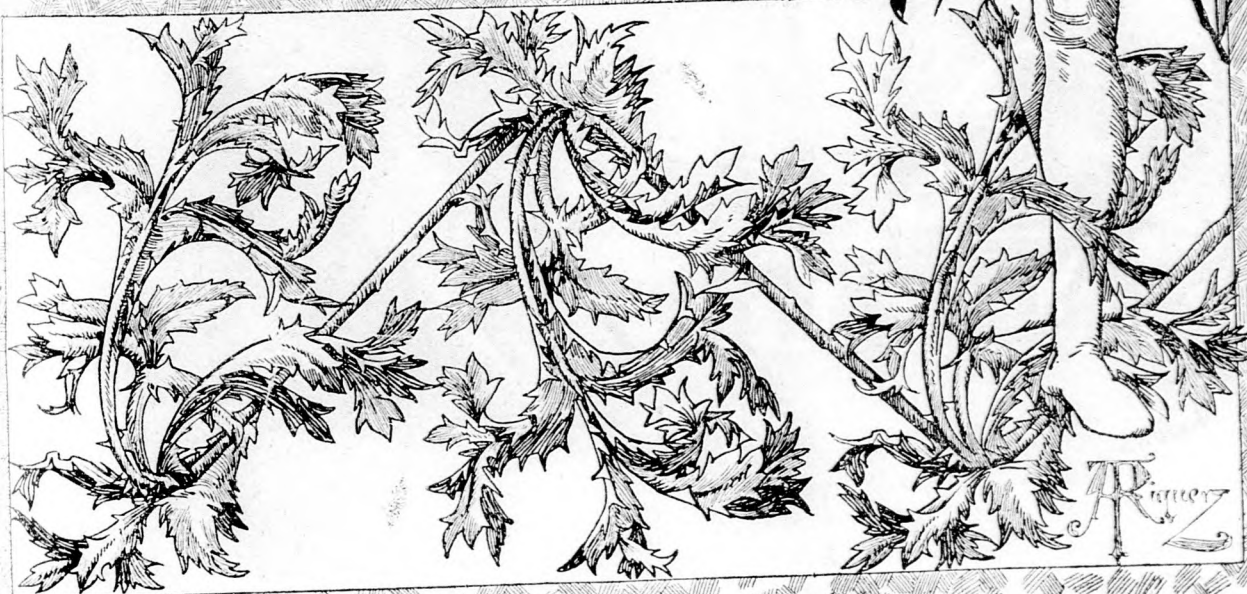
SZEPTEMBER KÖZEPÉN.

TARCSAFALVI ALBERT-től.

*Hangtalanná lett a tájék,
Apad a fény, nő az árnyék.
Ott ül már a levelen
Valami bús sejtelem.*

*Akaratlan oda nézek,
Olvasom, hogy fogy az élet,
Kérdezem a szívemet
S az se biztat eleget.*

*Betérek a kis szobába,
Jól el vagyok ott én zárva
S mégis ott ül szívemen
Valami bús sejtelem.*

GAZDASÁGI DOLGOK.

Őszi munkák a gazdaságban.

Elérkezett ismét szeptember, a mikor a gazdaember kezd a jövő évre dolgozni. Az elmúlt gazdaév legnagyobb munkái nagyrészt be vannak fejezve, a mi gabona termett az már a magtárakban van s a garmadák kezelése, a gabona forgatása, tisztítása és előkészítése vetés alá lassankint megindul. Odakint a mezőn az

őszi alá a földnek előkészítése kell hogy menjen, mindez gondosan, mert a földnek az elkészítése nagy befolyással van a termésre. A vetőmag megtisztítására is nagy gondot fordítsunk. Rostáljuk meg, konkolyozzuk a magot, mert igaz az a mondás, hogy a ki milyet vet, olyat arat.

Az őszi munkák legfontosabbika a buza és rozs vetése. Hogy ez jól és miként fogatosítandó, a „Független Ujság“ gazdasági rovatában sokszor elmondtuk már, itt csak intjük a gazdákat, hogy szivleljék meg a jó tanácsokat s az ősziakat úgy vessék el, a milyen jól csak tudják. Mert a jövő év termése függ ettől s ha a körülmények s az idők kedveznek is, ha

BOR MELLETT.

a terménynek mindaz nem adatik meg, a mit a gazda megadhat, első sorban a gazda az oka annak. Az őszi vetés, illetve a vetés sikerültének feltételei: a talaj megfelelő előkészítése, a vetésre alkalmas mag használata, kellő távolságban és mennyiségben való elvetése és a mélység betartása, továbbá az, hogy a vetés megfelelő időben történjék.

Szeptember közepén a rozsnak elvetése már megkezdhető, a buza későbbre is hagyható. A buza különösen a lapos helyeken jobban szokott sikerülni, ha októberben vetjük el, ellenben a rozs, ha korábban vetjük, szalmára, de szemre is jobban szokott sikerülni.

További őszi munkák a gazdaságban a burgonya-, répaszedés és kukoriczatörés, A hónap végefelé meg kell ezeket kezdeni. A réten a sarjukaszálás és be-

hányva, a mikor az eső, szél, hó szabadon garázdálkodhat bennök.

Mielőtt a jőszág beszorúna a legelőről, az istállót, udvart tisztogassuk meg. Az egészséges legelőről a bűzös istállóba bekerülő állatok nagyon hamar megbetegednek, ha a bűzös, penészes, piszkos istállóknak kell lenniök.

Mindezeket a munkákat a gazda, ha beosztja jól és idejében elvégezheti. Mikor, melyiket azt ő tudja legjobban, a betartott szokások s a munka mikénti felosztását a gazdának magának kell legjobban tudnia, itt csak figyelmeztetni akarjuk a gazdát arra, hogy el ne mulasszon semmit és ha tesz valamit, azt a saját érdekében tegye úgy, a mint azt legjobban megteheti.

Ágh Endre.

A trierről (konkolyozó).

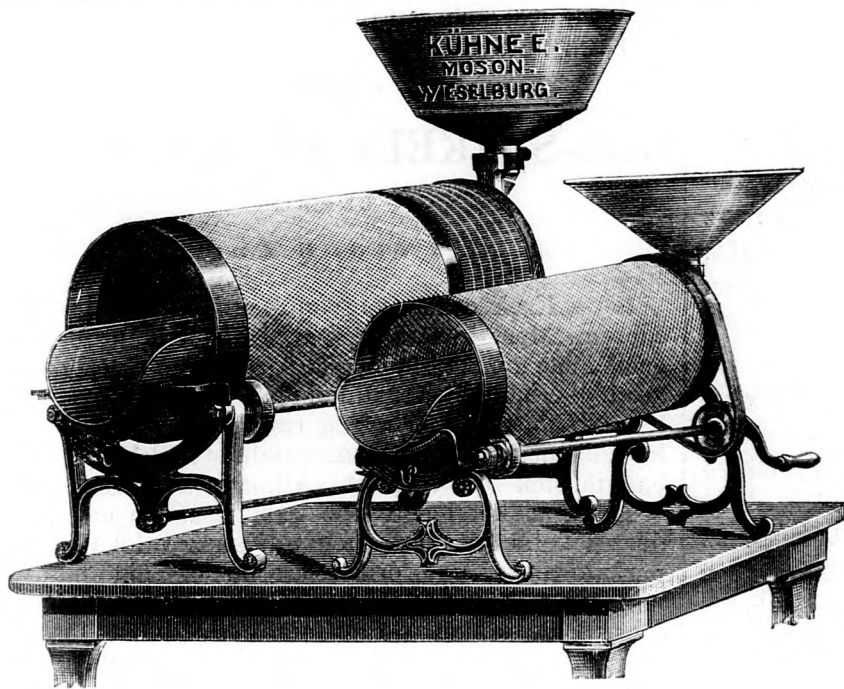
A vetőmag s a piacra szánt gabona tökéletes elkészítésénél a jó szelelőrosták mellett nagy szerepet játszik a trieur is, a mely a buza, rozs, árpa és zab közül tökéletesen kiválasztja a satnya, vagy törött szemeket, idegen magvakat, konkolyt, bükkönnyt, vadrepczét, vadzabot s egyéb gyommagvakat, de sőt a trieur szerkezetétől függőleg a buza vagy rozsból, mint gömbölyűbb magvakból a hosszukás szemeket is, így az árpát és zabot.

Az egyszerű trieurök működése a következő: A tisztítandó gabona a garatból, a dobba kerül, mely belül oly nagyságu mélyedésekkel van sűrűn ellátva, melyek a gabonából kiselejtezendő kisebb gyommagvakat magukba fogadják, a gabonaszemeknél azonban kisebbek. A dob belsejében egy bizonyos magasságban billentyük vannak

alkalmazva, melyek a henger forgatásánál a hosszukás gabonaszemeket a mélyedésből kisöprik. A gyommagvak a hengerben továbbra is emelgetnek s aztán egy vályuba esnek, melyből egy csiga által tovább tolatva a henger végén kivezetetnek. A tisztított gabona pedig szintén a henger végén külön nyílásokon át ömlik be. A hengersizíták levehetőek és a trieurözendő gabona szerint feleserélhetőek.

A kettős működésű trieurök hengerének hosszán nyílásokkal van ellátva, melyeken a henger első felében a buzából kiválasztott hosszú magvas zab, árpa stb. kihullanak, második fele pedig, úgy működik mint az egyszerű trieur és a gyommagvakat választja el a gabonától.

Vannak olyan szerkezetű trieurök is, a melyeknél a gabona a garatból lapátlemezek által egyenletes mennyiségben a rázószítára sodortatik, mely a durvább tisztátalanságokat (kavicsokat nagyobb gyommagvakat, esetleg bükkönnyt) elválasztja. Esés közben és a szítán a gabona szelelő által hajtott szélnek van kitéve, mely a portól és polyvától tisztítja meg a magvakat.

Kühne-féle »Liliput«-konkolyozók.

hordással siessünk. A terményektől felszabadult földeket pedig, ha csak ráérünk, szántsuk fel.

A kertben a korai káposztafélék levágása, paradicsom, paprika szedése s az utóbbi szárítása megyen. A gyümölcsös kertben pedig a gyümölcsök szedése, továbbá az aszalni valók aszalása s az átültetendő fák gödreinek megásása végzendő.

Az állatok körül is hova-tovább több a teendőnk. A legelő odakint legtöbb helyen már nem ad kellő táplálékot s ezért a legelőre járónak is kevés takarmányt kell az istállóban adnunk. Igavonó marháinkat a nagy őszi munkálatok közben szintén jobban kell etetnünk s a hónap végefelé a zöld takarmányozásról lassankint a szárazra szoktassuk őket. E közben oda-
kint a szérüskeriben a leülledett szalma-, széna- és törekkazlakat tetézzük be, az alományag, de főleg a takarmánykazlakról való gondoskodást soha el ne mulassza a gazda, mert szérüskerjének a rendbehozott kazlak jobb kinézést is kölesönöznek, a jól befedett kazalban pedig nem romolhat meg olyan hamar a széna vagy törek, mintha azok csak úgy oda vannak

A trieurök szerkezete ma már mint látjuk a lehető legtökéletesebb s azok alkalmazása egyrészt abból a czélből, hogy tiszta vető és eladásra szánt gabonát nyerünk, nagyon kifizeti magát. A törött, kiválasztott szemeket, idegen magvakat megdarálva a gazda állataival etetheti fel, a mi hamar megfizeti a trieur beszerzési árát s kamatként tekinthetjük szép tiszta vetésünket. A kisgazdáknak vetőmagjuk tisztítására nagyobb konkolyozót beszerezni költséges volna s ezért jó szolgálatot tesz olesó, de a mellett tökéletes voltánál fogva mai képünkön bemutatott „Liliput“ konkolyozó, mely közönséges asztalra állítható és így lakhelyiségekben akár-mikor használható. A képünkön látható nagyobb konkolyozó ára 70, a kisebbé 50 korona s *Kühne* E. mosoni gépgyárában készült, beszerezhető azonban a czég budapesti főraktárában VI. Váci-körut 57/a. is.

A lovak rossz szokásai az istállóban.

A lovak az istállóban részint unalmukban, részint a tulságos hosszú nyugalom folytán különböző rossz szokásokat vesznek fel, a melyeket mihelyt észrevesszük, azon kell lennünk, hogy meggátoljuk, mert később nagyon bajos a lovat róla leszoktatni. A fontosabb rossz szokások a következők:

Harapás oka vagy a veleszületett rosszaság, vagy a ló körül járók ingerkedése lehet. Harapós lóra szájkosár alkalmazandó, vagy pedig ajánlják a következő eljárást: egy mogyorónyi kékgaliczot feloldunk $\frac{3}{4}$ liter vízben s az oldathoz annyi ammoniakot öntünk, míg az ismét tiszta lesz. Ebbe szivacsot áztatunk és ezt egy pálczára huzzuk, úgy hogy arról könnyen lecsusszék. Ha a ló harapni akar, akkor hirtelen a szájába dugjuk és a pálczával visszarántjuk, hogy a szivacs a ló szájában maradjon. A nyers hus is jó szolgálatot tesz, mert attól undorodnak a lovak.

Karórágás abban áll, hogy a lovak nyitott ajakkal, de összeszorított metszőfogakkal a jászlat dörzsölik ez esetben szájkosárra van szükség.

A *kötőfékből való kiszabadulást* azzal akadályozzuk meg, hogy a kötőféknek nyakrészét belefoglaljuk a sörénybe. Legjobb azonban oly kötőféket alkalmazni, melynek egy állazó szíjja van.

Kötőfékbe akaszzkodás. Ez abban áll, hogy az állat az állásban hátrahúzódik és így a megfeszülő kötélelhez támaszkodik. Ennek ellenére egy biztosító kötelet huzunk az álláson végig, mitől a ló hátra nem húzódhat.

Kötőfékbe keveredés. Ha a ló az első lábaival élénken kaparni, kapalózni szokott könnyen belekeveredik a kötőfékbe. Czélszerű a kötőfékszárhoz egy pálczát erősíteni, vagy a kötőféket oly módon erősíteni meg, hogy egy súlyt azt állandóan feszesen tartsa.

Rágcsálás ellen szájkosár, avagy az állások farészeinek pléhhel bevonása lesz jó.

Szövés alatt azt értjük, hogy a ló folytonosan himbálja lábát, miáltal a felkar időelőtt elhasználódik.

Legjobb ez esetben a lovat egy elkerített helyre egyedül elzárni, a hol tetszés szerint mozoghat.

A *rugás* oka legtöbbször rossz bánásmód és részben veleszületett gonoszság. A rugdalózó lovakkal szemközt legjobb eljárásnak bizonyult: az állás mögött egy szalmával betekert rudat függeszteni fel; ha a ló rug, ezen fát találja s ez visszaesvén a lóra vág és pedig annál jobban, minél hevesebben rugott ki a ló, míg végre kifáradván és fájdalmat érezve rossz szokását lassankint elhagyja.

Pókrócztépés. Vannak lovak, melyek ha az istállóban pókróczzal letakarva vannak, azt addig harapdálják míg annak szegleteit letépi. Ellenszere egy rud, vagy pálcza, melynek egyik vége a hevederhez van erősítve, hogy a ló a nyakát csak kevéssé mozgathassa és hátra ne nyulhasson.

KIS-SZÉKELY PUSZTULÁSA.

— REGÉNY. —

(38. Folytatás.)

Irta: **Péterfi Tamás.**

— Ezek csak a vagyon megmentésére szólottak édesem. Most következtek ti. Hanem igen jól hallgass meg, amiket mondok. A ti menekülésetek úgy kezdődik, miként azt álomban a jó Isten kijelentette. Felöltöztök jó meleg ruhákba, hogy a hűvös levegőn meg ne fázzatok, mert tudnod kell, hogy szabadban töltitek az északát. Alkonyatkor magatokhoz veszitek a két legerősebb gabonaszárító nagy lepedőt és kellő fegyvert, meg töltéshez valókat. Van a park közepén egy óriási cserfa, az alá hordatok minden szükséges dolgokat. Bárdy fölmászik a nagy tölgyre és annak sárga lombsátorára közé fölérősi kötelekkel a két lepedőt, úgy, hogy ti abba belefekhesetek kényelmesen.

— Már kezdem érteni . . .

— Eledelelről szintén gondoskodjatok bőven. Bort vigyetek fel, hogy legyen erősítő.

Egyáltalán úgy készüljétek el, hogy a honyédek megérkezhetnek ma este, vagy holnap reggel, vagy holnapután! . . . Az bizonytalan és ti onnan meg nem mozdulhattok. A sárga lombsátor eltakar, megvédelmez a felfedezéstől. Oda kötél segítségével szállítatok fel mindent. Azt Bárdy mikor legelőször föl mászik, vigye a derekára csavarva. Kötélhágcsót aztán csináljatok a felszállásra. Fegyveretek, ha bőven lesz, annál jobb, mert a kastélyból semmit sem remélhettek, ha egyszer kirabolták azt.

— Értem, értem!

— Magam is ott leszek, de jobb, ha ti is tudjátok előre rendezni magatokat, nehogy megkéssem.

— Elkészülünk édesem.

— Mert az oláhok legfőbb vezére éhezik a Bárdyak kincsére, de ha az apámnak nem engedem át, akkor a másik ennyit kap ni! — és körnét a fogánál megpattintotta a „flore mundra“. Ha az apámé nem lett, miért legyen a másé az a sok vagyon, az a temérdek kincs? . . .

— Ebben igazad van Flóra.

— Te most siess. Jól végezzetek mindent. Csókolom Irmát és a kicsikét. Nehogy elkéssetek a meneküléssel!

Megesókolták egymást a szövetséges barátnők, azután előhívták a mőcz legényt, aki a malomház romjáiig kísérte Esztert.

XVI. FEJEZET.

Mit ér egy kastély?

Csendes időben igen sokat ér egy kényelemmel berendezett uri lak, hanem a magyar szabadságharcz ideje alatt Erdélyben sok nagy urnak festették ki a vérével az aranyozott falak padlóját és a gyönyörű kastély csak eszköz volt, melyért megölték a benne lakókat irgalom nélkül a föllázadt oláhok.

Bárdy Ákos egyike volt Erdély leggazdagabb földesurainak. Családi vagyona arany- és ezüstműkben meseszerű! Ezért sietett az oláhok főcsapatja oly serényen Kis-Székely ellen, hogy a fővezér majd megosztózzék a bárónak tett Hárhulla Péterrel a zsákmányon.

Ezt a nagy halmaz kincset rövid három óra alatt kellett volna lehordani Bárdynak, ha a mőczlegénytől nem értesül délelőtt. Azonban amint megtudta, hogy Janku közeleg nagy seregével és estére ide érkezik, ismervé a rablócsorda után járó borzalmas esetek sokaságát, serényen hozzálátott a munkához. Amint Eszter és a mőcz legény eltávoztak, Bárdy és neje hordani kezdték az udvar alatt levő nagy pinczének egy rejtélyes helyiségébe a drágaságokat, a megmenteni valókat. Tele zsákokkal mentek, üres zsákokkal jöttek föl a lépcsőnélküli folyosó lejtőjén. Bárdyné csodálatos módon, kitartóan bírta a nehéz munkát.

A gyöngé nőnek talán ez a kétségbeejtő helyzet adott annyi erőt. A kastély rejtkehelye gyorsan telt meg. Bárdy Ákos erős tüztől tartva még földdel is eltakarta az arany és ezüst edényeket, nehogy megolvadjanak a nagy hőségben. A pincze e tágas rejtkehelye boltívesen hatalmas kövekkel vala borítva, ezektől a kövektől féltette Bárdy a kincseit, nehogy átmelegedjenek.

Idé került le minden a fényes kastélyból. A képtárt legutoljára hagyták és azokat a festményeket Bárdy az oldalhelyiségek közepére akasztotta fel, hogy a falhoz ne érjenek, s ezáltal meglegyenek óva a romlástól. A kisebb tárgyakat még a kis Ilonka is segített leszedni a falról. Egész halmazokat rakott össze, amíg a tata és mama a pinczében jártak. Az arany és ezüst edényeket szépen begöngyölte ruhadarabokba, hogy össze ne ütődjenek a tata és mama zsákjában.

Minden levitt zsák ott maradt. Azokat nem üritették ki, hogy az időt vesztegessék. Volt elég zsákja Bárdynak.

Még nem volt délután három óra, mikor Eszter visszaérkezett a kastélyba.

Ekkor már a „flore mundra“ rendelete a meneküléshez félig végre vala hajtva.

De az intézkedés fontosabb része, az életmentés már több gondot okozott. Bárdy nem talált más módot, mint a fegyveres önvédelmet. A „flore munda“ menekülési terve nagy örömet szerzett.

A magas szállás miatt agódtak ugyan, kivált a föl- és lejárás nagy gondot adott, hanem a vezérarról is gondoskodott. Miért nem gondoltak ők reája? Ez igen természetes. Aki a bajban benne van, sohasem tud oly nyugodtan intézkedni saját veszélye ellen, mint ahogy egy távolabb eső. A „flore mundra“ egyszerű esze, de inkább az álmában előre meglátott menekülési terv igen ezélszerűnek tetszett Bárdy előtt.

És készülni kezdettek a menekülési terv második részének, az életük megmentésének keresztülvitelére lázas sietséggel.

Oh, ezek borzalmas percei voltak a kis-székelyi kastély lakóinak! . . .

*

Napnyugtakor sötét pontok mutatkoztak és vonultak le a nyugoti hegyekről, de nem a lemenő naptól a hegyekre szóródó sugarak árnyékai voltak azok, mert hiszen ezek a sötét pontok, mint valami óriás foltok mozogtak a hegyek oldalain több irányban.

A kis-székelyi kis falusi toronyban fölállított ör nemsokára jelentette Hárhulla Péternek, az oláh bárónak, hogy a havasok királya közeleg. Lejött a toronyból és oda állott az oláh bíró-báró elé levett kucsmával a kezében.

— Domnule báró, Janku a nyugoti hegyekről most ereszkedik le táborával.

„Azok a honvédek! . . .“

— Hurrá! Hurrá!! — ujjongottak a közelállók.

— Két óra múlva itt lesznek! — fejezte be az ór jelentését.

— Eléje megyünk a havasok királyának! — jelentette ki Hárhulla és intézkedett, hogy serege gyorsan összegyűljön a tisztelgő kivonulásra.

Ugyanekkor az északi hegyekről is jött le egy sötét hosszú vonal a hegyoldalon, de azt a Hárhulla toronyba állított óre nem figyelte, mert neki csak az oláhokat kellett hírül adni.

A nyugoti hegyekről leereszkedő tábor nem rendes had, hanem csak csorda volt, melynek kegyetlenség és vérpatak járt a nyomában minden helységben, ahol átvonult.

Az északról jövő hosszú sötét vonal a magyar honvédek fáradt csapatai voltak.

Bárdy Ákos mindkettőt látta a kastély tornyából, hová felment széttekinteni. Aztán lejött, hogy tudassa nejevel és Eszterrel.

— Isten legyen velünk drága Irma! — szólt nejehez. A hegyekről most jönnek le az oláhok és a honvédek.

— Foly a harez? — kérdezte Bárdyné.

— Nem. De az éjszaka vége szakad ennek a kétségbeejtő helyzetnek, melyben annyit remegtünk.

— Közel vannak már.
 — Meglehető távol. Sőt azt hiszem nem is tudnak még egymás közeledéséről.
 Bárdyné előhívta a székelly leányt s nemsokára hárman állottak ki a kastélytorony erkélyére.
 Bárdy Akos északra mutatott elébb.
 — Ott a hegyoldalon látjátok azokat a mozgó vonalakat?
 Bárdyné és Eszter figyelmesen néztek a mutatott irány felé.
 — Az elébb csak egy vonal látszott, most már három. A tulsó hegy árnyéka, amint ide vetődik, annak a közepe iránt vonul az első.
 — Látom már! — szólt Eszter. Az első vonal most kanyarulatot teszen.
 — En is látom már! — szólt Bárdyné.
 — Azok a honvédek! — biztatta Bárdy Akos őket.
 — A szabadítók! — mondta lassan Bárdyné.
 — És az oláhok? — kérdezte Eszter.
 — Igen, az oláhokat is mutasd meg Ákos — kérte Bárdyné.
 — A lenyugvó nap sugaraitól alig látszanak. Ott mozognak a nyugoti hegyek oldalain.
 — Milyen sokan vannak! — jegyzé meg Eszter.
 — En is látom már! — szólt Bárdyné.
 — Majdnem három hegynek az oldalait sötétítik el! — tette utána Eszter. (Folyt. köv.)

Képünköz.

Bor mellett. Azt mondja Göre Gábor bíró ur:

*»Ez a világ mi volna,
 Ha egy kis bor nem volna.«*

Kellemes, gondüző a bor, főleg, ha a pipafüst sem hiányzik az összhangzó időtöltésből. Mai képünkön egy esendes borozót mutatunk be. Jó pipa! — szokták mondani. Ennek is jó képe van, mintha csak arra teremtette volna az Isten, hogy az üveg mellett legyen. Haj, nincs jobb az ilyen búfelejtésnél, csak ne volna olyan nagy a boradó. Hanem se baj, lehuznak abból is. Bő szüret lesz és a képünkön bemutatott búfelejtőhöz sokan kívánnak hasonlítani.

Betűrejtvény.

    L   ah
 je   o

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni. Megfejtési határidő szeptember hó 22.

A „Független Ujság“ 36. számában közölt talány megfejtése
 Hold.

Helyesen fejtették meg: Vajda Józsefné, B. Juhász Pálné, Balazsovits Mariska, Szabó Mariska, Horváth Sára, Raffinger Mariska, Jancsó Mariska, Vörös Janka, Kovács Márton, László Endre, Bodnár Andor, Baráth János. ifj. Medveczky János, Becze Károly, Lobsteiner Fruzs., Kóródi András, Kiss Lajos, Mészáros József, Kaisztér József.

A sorshuzásnál Jancsó Mariska (Tergoviste, Románia) neve jött ki elsőnek, kinek a kifizőtt jutalomdíj gyanánt Péterfy Tamás „Kis-Székelly pusztulása“ című könyvét küldöttük meg.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Mészáros József urnak. A kéreztett esetben tényleg megállapítható a büntető tvkönyv 261. §-ban foglalt becsületsértés vétsége, amely, ha a felesége szintén nyílt levelező lapon irt, ugyanezen §. értelmében három hónapig terjedhető fogházzal és ötszáz frtig (1000 kor.) terjedhető pénzbírsággal büntetendő. Ha a felesége nem nyílt levelező lapon irt, akkor fogházzal nem büntethető. Hogy mily nagy legyen a fogházbüntetés tartalma és a pénzbírság összege, az az ítélő bíró belátásától függ, akinek az ítélete különben megfellebbezhető. Azt ajánljuk különben Önnek, hogy az ügyet intézze el békésen, még pedig olyképpen, hogy a tárgyaláson jelentse ki a felesége, hogy ő csak azért irta a gyalázó kifejezéseket, mivel azt hitte, hogy az a kártya, amit ő kapott, a kérdéses rokontól származik. Fejezze ki a bíró előtt sajnálkozását a történetek fölött, esetleg kérjen bocsánatot a rokonától, mert hisz ha nem ő irta azt a képes levelező lapot, akkor csakugyan igazságtalanok voltak vele szemben és az, aki a hibáját beismeri és bocsánatot kér, nem alázza meg magát, hanem inkább szép erkölcsi bizonyítványt állít ki magáról. Ha tanácsunkat megfogadja, úgy a bíró az eljárást Önök ellen be fogja szüntetni. — **Heisz József** urnak. A meghatalmazott ügyvéd költségeit és munkadíját mindig az őt megbízó fél köteles megfizetni. Ez esetben tehát Önt terheli tényleg a 150 korona. Kártérítés címén követelhetné ez összeget Flesch Salomonnától, ha betudná bizonyítani, hogy ő rosszhiszeműleg járt el, mikor az ön birtokára kebelezte be zálogjogát. Ez azonban nagyon nehezen volna bebizonyítható és esetleg Önnek még több költségbe kerülne. Azt ajánljuk tehát, hogy hagyja azt a 150 koronát és örüljön neki, hogy ez áron megszabadult egy esetleg nagyobb kellemetlenségtől. — **Mészáros József, Gyombola István, Bölcsey Mihály, Cs Kiss Dávid, Bodnár Pál** uraknak. Sorsjegyeik nem nyertek. — **Szász Mihály** urnak. A „Kölesönös Biztosító Szövetkezet“ most válsággal küzd, tehát azt nem ajánljuk. Ellenben a „Magyar Gazdák Biztosító Szövetkezet“ (Budapest, Mária-Valéria utca 10) mint teljesen megbízható igénybe veheti és teljes bizalommal fordulhat oda.

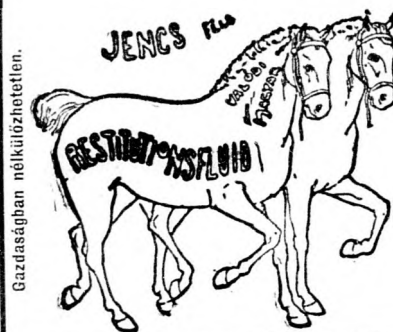
A „Független Ujság“ szerkesztésére felügyel:

RUBINEK GYULA,

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének titkára.

JENCS-féle

Magyar Restitutios-Fluid lovak és szarvasmarháknak.

Az állatok izomerejét fokozza, kitarthatóvá, erőssé teszi; megátolja a lábak merev benulását, az intágulást s az ugynevezett pókosodást.

— **Ára 2 korona.** —
 Postán 2-60 korona beküldése után bérmentve küldi:

JENC'S VILMOS gyógyszerára
 Budapest, II. ker., Széna-tér 1. sz.
 Főraktár:

Dr. Egger, Nádor' gyógyszeriarában
 Budapest, VI., Váci-körút 17.

Budapesti piaczi árak.

Budapest, 1901. szeptember 14-én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendőek.) *Buza* 15'90—16'20
K. Rozs 13'10 K-tól 13'20 K-ig. *Arpa* 11'60 K-tól 12'20 K-ig, jobb minőségű 16'20 K-tól 18'50 K-ig. *Zab* 13'50 K. *Tengeri* 10'40 K.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
K	25:40	24:80	23:60	22:80	22:20	21:60	22:30	18:80	11:30

Buzakorpa finom 870 K, durva 890 K.

Egyéb magvak: mák 60—68 K 1 q., bab fehér nagyszemű 30—32 K, aprószemű 34—35 K, tarka 26—28 K, lencse 24—36 K, borsó héjas 18—36 K, lóhere 136—160 K, luczerna 88—96 K, baltaczim 26—28 K.

Takarmányvásár. Réti széna 440—580 fillér, muhar 500—600 fillér, zsupszalma 290—400 fillér, alomszalma 260—320 fillér.

Juhvásár. Belföldi hizlalt ürü 36—42 K.

Sertésvásár. Elsőrendű 320—380 kg. nehéz 90—92 fillér, 280—300 kg.-mos 90—92 fillér, öreg 300 kg.-on tuli 89—91 fillér, szerb 89—91 fillér.

Marhavasár. Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 64—70—, középminőségű 58—62—, alárendelt minőségű magyar ökör 52—56—, jobb minőségű magyar és tarka tehén 40—58—00, magyar tehén középminőségű 42—62—00, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 40—65—00, szerbiai ökör jobb minőségű 54—56—, kivitel —.

középminőségű 46—52—, szerbiai bika 46—50—, szerbia bivaly 30—42—, kiv. 50— koronáig métermázsánként élősúlyban Élő borju 76—92 K.

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyúk páronként 1:80—4:00 K, csirke 1:60—1:20 K, kappan hizott 5:40 K.—7:60 K. Rucza 2:20—2:80 K. Lud hizott 13—18 K. Pulyka sovány 4—5 K.

Tojás alföldi 52—55 K, erdélyi 52—55 K, ládánként. Tea tojás 100 drb 2:50—3:50 K.

Tejtermékek. Teavaj 2:00—2:20, tejföl 64—80 fillér literenként, főzővaj 1:60—1:70 K, tehénturó 10—12 fillér kg.-ként.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés K. 0:00—0:00 1 q 12:00—16:00 Petrezselyem 100 kötés 0:00—0:00, 1 q 12:—16—, zeller 100 drb 4:00—9:00, karalábé 1:80—2:60, vöröshagyma 100 kötés 0:—drb 2:00 q 12:—14—, foghagyma 40—60—, vörösrépa 100 00—, 1—1:60, fehérrépa, fejeskáposzta 00—00—, kelkáposzta 100 drb 2:00—6:00, vöröskáposzta 00—00—, fejessaláta 1:20—1:70, kötött saláta 0:00—0:00, burgonya rózsa 1 q 3:50—3:60, sárga 3:60—4:00.

KÜHNE E., MOSON, mezőgazdasági gépgyárában

készülnek és az őszi időnyre szállíthatók: egy- és többvasu aczélekek, leggon-
dosabb kivitelben és szerkezetben. Boronák és rögtörő hengerek,

„Mosoni-Drill“ tolóker-
kes és „Hungaria-Drill“
merítőkorongos bevált sorvetőgépek.

Tisztító- és szelelő-rosták, konkolyválasztógépek.

Borsajtók, szőlőzúzó és bogyzók.

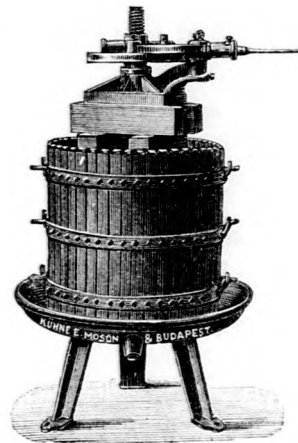
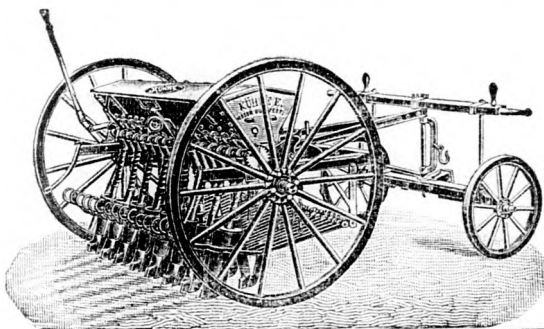
Uj! Szabadalmazott Casali-féle nagy
morzsolók erőműhajtásra. Takarmány-
készítógépek.

Takarmánykamra
berendezések.

Főraktár:

Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

— Arjegyzék szívesen küldetik. —

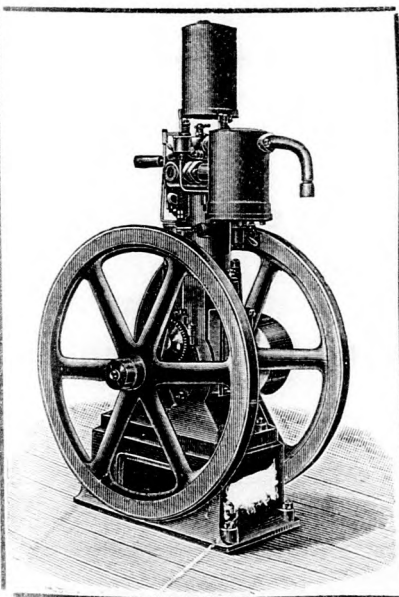
Ganz és Társa

vasöntöde és gépgyár részv.-társaság

BUDAPESTEN.

Petroleum és benzinmotoraink,

Msz. 17.

petroleum és benzin
lokomobiljaink

(Bánki szabadalma).

adómentes és-
ványolajjal
a legolcsóbb
hajtóerő.

Hatósági engedély
nélkül
bárhol felállítható.

nem tűzveszélyes,
egyszerű, tartós
szerkezetű,
gépészre nincs
szükség.

Arjegyzéket kívá-
natra küldünk.

1900. évi forgalom 26000 zsák

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség

figyelmét

a budapesti

gyapju-aukcziókra

melyek második sorozata f. é. szeptember
18. és 19-én tartatik meg.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Buda-
pest, Dunaparti teherpályaudvar“ czimzett gyapjuküldemények
a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben,
valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket
elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

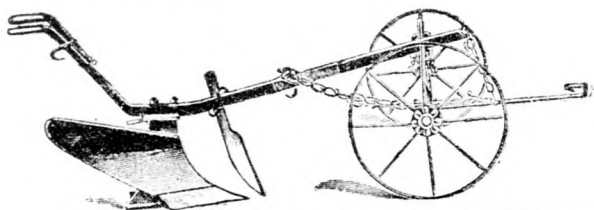
Gyapjuárverési vállalat

HELLER M. s Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

BÄCHER RUDOLF

kizárólagos ekegyára
Budapest, VI., Nagymező-utca 68.
 Egy és többvasu aczélekéi, és talajművelő eszközei elismert elsőrangú gyártmányok.

MELICHÁR FERENCZ

kizárólagos vetőgépgyára
Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

A világhírű

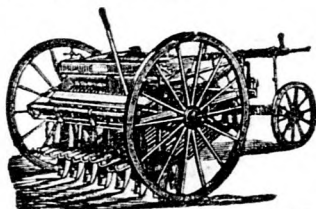
„Unicum Drill“ sorbavető gépek

ugy sik mint hegyes talajon egyaránt kitűnően dolgoznak. Valamennyi magnem egy és ugyanazon vetőkorongokkal, a fogaskerekek kieserélése nélkül vethető.

Magyarországi vezérképviselő:

**Szücs
 Zsigmond.**

Kívánatra árjegyzék ingyen és bérletve.

ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-
 TÁRSASÁG)
 ezelőtt **PFANHAUSER AG.**
ALFA-SEPARATOROK (LEFŐLŐZŐ-GÉPEK)
 MINDENMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
 Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
 * **RUDAPEST** *
 V., Balthory-utca 4. szám.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. sz., II. em.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
 ugy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
 erkölcsi támogatásával

ALAKULT: 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulása: ..... 400,000 kor.
 Alapítványok és üzletrészekben ..... 1,200,000 kor.
 Összesen: 1,600,000 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen.

Az üzlet eredményében a biztosított tagok a díjarányban részesülnek. Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselőnk közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokka minden iránybn készséggel szolgál

az igazgatóság

BRAUSWITZER JÁNOS
 SZEGEDEN
 1847

MAGYARON ELSŐ-LEGNAGYOB BALEGŐBB HIRNEVŐ-ÓRAÜZLETE

CS ÉS KIR
 KIZÁRÓLAGOSAN
 SZAB.
 KRONOMETER
 ES MŰÓRAS
 FOLYALÓJA.
 A REMONTÓIR
 INGÁORÁKNAK
 STB STB.
 JAVÍTÁSOK
 5-ÉVI
 JÓTÁLLÁS
 MELLETT.

ORAK EKSZEREK
 10-ÉVI JÓTÁLLASSAL
 KÉSZPÉNZÉRT VALAMINT
RÉSZLETFIZETESRE

KÉPES ARJEGYZÉK INGYEN

Stassfurti kainitot

szavatolt 12,4% tiszta káli = 23-21% kénsavas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasótszavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kénsavas káli tartalommal,
továbbá

mindennemű egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.

„Pátria“ irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, (Köztelek.)